

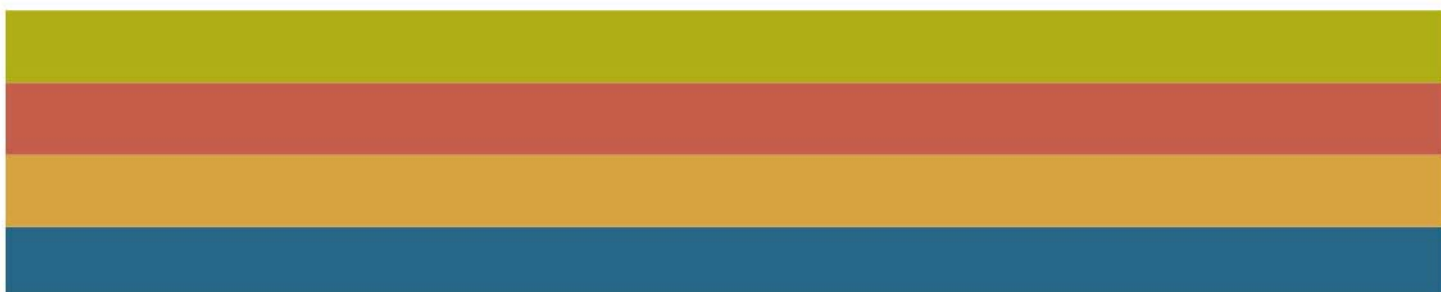
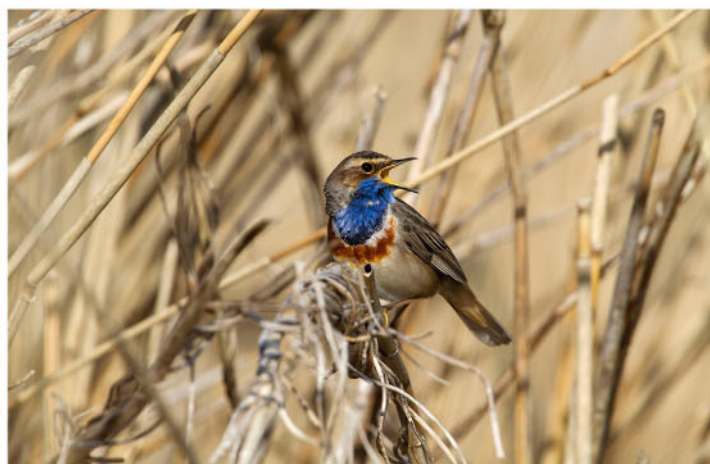
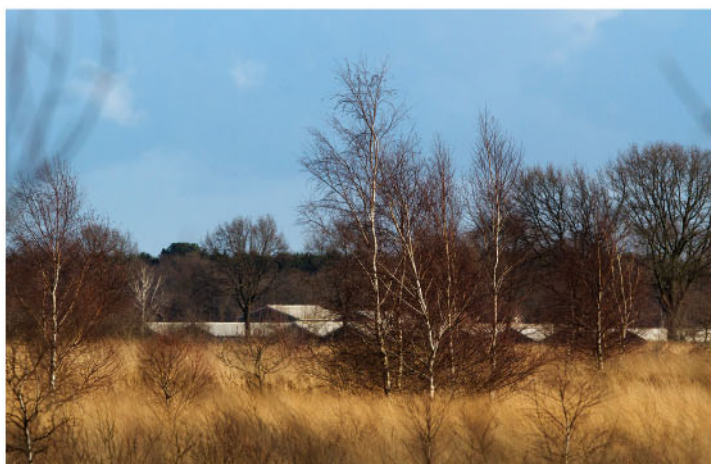

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Boekel

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

6 oktober 2016 / projectnummer: 3150

1. Hoofdpunten van het advies

De gemeente Boekel wil een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied vaststellen, met verbrede reikwijdte onder de Crisis en Herstelwet (1¹ de tranche). Het bestemmingsplan wordt vormgegeven als een omgevingsplan. Voor de besluitvorming over het plan wordt een plan-milieueffectrapport (verder MER) opgesteld.

In het omgevingsplan wil de gemeente de ontwikkeling van veehouderijen en diverse andere activiteiten mogelijk maken, mits daar een toename van de ruimtelijke kwaliteit mee gepaard gaat. Nu veel agrariërs als dragers van het buitengebied stoppen, wil de gemeente vooral faciliterend zijn in de transitie naar een economisch gezond buitengebied waarbij ze inzet op een gezonde fysieke en sociale leefomgeving. Zij heeft deze visie vastgelegd in de *beleidsnotitie Vitaal Buitengebied Boekel (VBB)*.

In het kader van de pilots omgevingswet heeft gemeente een tussentijds advies gevraagd over de inhoud van het MER¹. In dit advies gaat de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: Commissie) in op de vragen van de gemeente en geeft ze ook aan welke aandachtspunten zij heeft voor de verdere uitwerking. De Commissie heeft bij het antwoord op deze vragen ook actuele discussies en beleid in de gemeente meegenomen.

Hoofdpunten voor de verdere uitwerking van het MER

De Commissie adviseert de m.e.r. zodanig flexibel te organiseren dat het niet alleen geschikt is voor het besluit over het omgevingsplan op dit moment, maar ook flexibel en dynamisch genoeg is om de basis te vormen voor sturingsinformatie voor de toekomst. Om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming over het omgevingsplan (=bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) adviseert de Commissie:

- de huidige situatie (leefomgevingsfoto) en de autonome ontwikkeling te beschrijven; geef hierbij ook aan welke milieugebruiksruimte er is. Een aantal bestaande inventarisaties en het concept-MER geven hiervoor al een zeer compleet uitgangspunt, maar voor sommige aspecten zoals gezondheid is dit nog niet compleet. Zie hierover hoofdstuk 3 van dit advies.
- de ambities en doelen voor het plan te beschrijven, op basis van bijvoorbeeld de *beleidsnotitie Vitaal Buitengebied Boekel* van de gemeente. Vertaal vervolgens deze doelen en ambities in termen van streefwaarden voor de omgevingskwaliteit, waarbij gevarieerd kan worden in de mate en locaties waar deze streefwaarden gelden. Aan de hand van het bovenstaande in combinatie met de beschrijving van de huidige situatie kan worden aangegeven waar aanvullende inspanningen nodig zijn om de doelen en ambities te halen. Zie hoofdstuk 2 van dit advies.
- een monitorings- en evaluatiesysteem op te nemen om in de gaten te houden in welke mate de ambities worden bereikt en of de milieugevolgen acceptabel blijven. Zie hoofdstuk 4 van dit advies.

In hoofdstuk 5 worden per omgevingsaspect een aantal punten benoemd, die van belang zijn voor de verdere uitwerking van het MER.

¹ Vragen van de gemeente hierbij waren: A. Sluit het MER voldoende aan bij de verbrede reikwijdte en dynamiek van het plan (de "uitgestelde onderzoekslast" die de Omgevingswet beoogt)? B. Is voldoende zorgvuldig omgegaan met de uitkomsten uit het plan-MER in het Omgevingsplan (zijn er voldoende maatregelen genomen)?

Pilot omgevingswet

Dit advies is tot stand gekomen in het kader van een van de m.e.r. pilotprojecten, die in overleg met het Ministerie van I&M en het bevoegd gezag geselecteerd zijn om vooruitlopend op de Omgevingswet te kunnen experimenteren met het nieuwe instrumentarium. De advieslijn zoals verwoord in dit advies zal zich de komende tijd blijven ontwikkelen en waar nodig aangepast worden.

2. Doelen en beoordelingskader

2.1 Doelen en ambities

De gemeente heeft in haar *beleidsnotitie Vitaal Buitengebied Boekel (VBB)* een aantal doelen en ambities vastgelegd. Zo wil de gemeente de geursituatie verbeteren en mogen ontwikkelingen plaatsvinden, mits de ruimtelijke kwaliteit daarmee verbetert. Ook vanuit de provincie is een aantal harde randvoorwaarden en doelstellingen in de provinciale Verordening ruimte (en als uitwerking daarvan de Brabantse Zorgvuldigheidsscore) neergelegd. Ten aanzien van de fysieke leefomgeving vraagt de gemeente daarnaast in haar beleidsplan Wmo om expliciete aandacht voor gezondheid in het totale gemeentelijke beleid. De Omgevingswet heeft als doelen 'een veilige en gezonde fysieke leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit'. Het MER geeft nog onvoldoende inzicht in hoeverre deze doelen gehaald kunnen worden en waar eventueel nog aanvullende maatregelen nodig zijn.

De gemeente wil in het bestemmingsplan geen functies bij voorbaat uitsluiten. Met andere woorden, de gemeente wil niet bepalen wat waar mag komen, maar wil alleen waar nodig met regels in het plan op maat kunnen beoordelen of initiatieven passen binnen het gebied. Zo kan elk initiatief op zijn merites beoordeeld worden en kan flexibeler worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. De Commissie vindt het wel wenselijk om, waar nodig per deelgebied, voor de doelen en ambities in relatie tot de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en de omgevingskwaliteit te bepalen:

- welke planregels sowieso nodig zijn om aan wet- en regelgeving te voldoen;
- welke zaken bij recht toegestaan kunnen worden omdat ze geen knelpunten opleveren; en
- welke initiatieven een nadere inhoudelijke beoordeling nodig hebben door een vergunningstelsel of voorwaarden aan een melding.

Het MER zou vanuit optiek van omgevingskwaliteit hier input aan moeten geven en specifiek moeten aangeven waar harde kaders nodig en zijn en waar zachte kaders mogelijk zijn.

De Commissie adviseert dan ook om de verdere uitwerking van het MER te benutten om te bepalen in welke mate de gemeente randvoorwaarden wil opnemen, wil sturen of wil inspireren haar ambities uit de *VBB* uit te voeren in het plan.

De Commissie kan zich voorstellen dat, als uit het onderzoek voor het MER blijkt dat de effecten van het voornemen erg negatief zijn ten opzichte van de eigen doelen en ambities, het zinvol is een alternatief gericht op de doelen uit de *VBB* te ontwikkelen waarin al het mogelijke wordt gedaan de doelen te halen. Zo kan de gemeente aan de hand van de uitkomsten hieruit bepalen welke extra maatregelen gewenst zijn om deze doelen te behalen.

Rechtszekerheid

Als ruimte voor nieuwe ontwikkelingen generiek in een bestemmingsplan wordt geregeld in bestemmingen en/of regels, geven ze betrokkenen ook duidelijkheid en rechtszekerheid. Als, ingeval van 'ruime' bestemmingen, deze ontwikkelingsruimte per geval nader inhoudelijk wordt beoordeeld en de uitvoering ervan mogelijk wordt gemaakt met een melding, zo nodig in combinatie met het vastleggen van concrete afspraken tussen overheid en particulier in een privaatrechtelijke overeenkomst, dan geeft dit voor betrokkenen en omwonenden mogelijk minder houvast. Het MER kan ook worden gebruikt om inzichtelijk te maken voor de gemeente wat men in het publieke domein moet en wil vastleggen, en wat eventueel privaatrechtelijk geregeld kan worden.

2.2 Beoordelingskader

Uit het MER en de *VBB* blijkt dat de gemeente op drie manieren met initiatieven uit de omgeving om kan gaan.

- Sommige initiatieven wil de gemeente bij recht meteen mogelijk maken.
- Andere initiatieven passen niet (meer) binnen bestaande randvoorwaarden uit wetgeving en/of de visie van de gemeente en worden niet mogelijk gemaakt.
- Een laatste categorie initiatieven wil de gemeente mogelijk maken, nadat er een goed overleg is geweest over de voorwaarden waaronder het initiatief gerealiseerd wordt, zoals bijvoorbeeld met landschappelijk inpassing of met extra maatregelen om luchtkwaliteit te verbeteren.

Om te zorgen dat het MER hierin de besluitvorming ondersteunt, adviseert de Commissie het beoordelingskader hierop af te stemmen. Doe dit door bij de effectbeoordeling niet alleen te toetsen aan normen en grenswaarden, maar ook inzichtelijk te maken of ambities of streefwaarden (deels) gehaald kunnen worden. Geef ook duidelijk aan voor welke type bestemmingen geen aanvullende eisen worden gesteld. De Commissie suggereert hiervoor in het beoordelingskader het stoplichtmodel te gebruiken. Scoor de effecten:

- rood die niet passen;
 - oranje voor als er kansen liggen om ambities te realiseren en in gesprek te gaan met initiatiefnemer;
 - groen voor initiatieven en milieueffecten die van de gemeente bij recht de ruimte krijgen.
- Dit kan per deelgebied anders liggen. Zo kan de Commissie zich voorstellen dat vlakbij de kern andere maatregelen op het gebied van geuroverlast worden genomen en meer initiatieven rood en oranje kleuren, terwijl dat dichtbij een waardevol beekdal juist voor de landschappelijk inpassing geldt. Zo kan beoordeeld worden wat nodig is om de gemeentelijke doelstellingen te behalen. Voor aandachtspunten voor het beoordelingskader per omgevingsaspect zie hoofdstuk 5 van dit advies.

3. Referentiesituatie

3.1 Huidige situatie en milieugebruiksruimte

De referentiesituatie voor de m.e.r. bestaat uit de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (zie ook de volgende paragraaf). Voor de huidige situatie biedt het MER een uitgebreide beschrijving en ook de nu beschikbare milieugebruiksruimte is over het algemeen goed in beeld gebracht. De aantallen dieren zijn op basis van werkelijke bezetting opgenomen en er is inzicht in de bestaande stalsystemen. Ook ligt er een uitstekende beschrijving van de huidige landschappelijke waarden, gebaseerd op de Kwaliteitsgids van de VBB. De Commissie heeft in hoofdstuk 5 van dit advies daarom een beperkt aantal aanvullende opmerkingen op het gebied van gezondheid en verkeer voor de verdere uitwerking van de huidige situatie en de milieugebruiksruimte.

3.2 Autonome ontwikkeling in scenario's voor de toekomst

De invulling van een plan kan, door de flexibiliteit in het plan en de onzekerheden over de toekomst, zeer divers uitpakken. Als er veel onzekerheden zijn over de toekomst, kan het nuttig zijn om in scenario's te onderzoeken wat dit betekent voor het plan en de milieueffecten.

In een MER moet altijd de maximale invulling van een plan worden onderzocht. Tot op zekere hoogte sluiten bestemmingen elkaar echter uit. De Commissie adviseert daarom, voor een reëel beeld van de effecten van de alternatieven en de maximale invulling van het plan en de wenselijkheid daarvan, rekening te houden met functies die elkaar uitsluiten.

Verder valt het de Commissie op dat het MER ervan uitgaat dat er altijd ontwikkelingen plaats zullen vinden en dat er investeringen zullen zijn. Een belangrijke uitdaging voor het buitengebied is echter ook de omgang met stilstand.

De Commissie kan zich, in aanvulling op het reële scenario uit het concept MER, vanwege bovenstaande overwegingen voorstellen dat de effecten van het voornemen worden beschouwd aan de hand van 3 scenario's:

- **volledige invulling van bouwvlakken met veehouderijen** inclusief schaalvergroting (dit kan ook optreden doordat één agrariër meerdere bouwvlakken benut). Aspecten die bij dit scenario belangrijk zijn, zijn geurhinder, luchtkwaliteit, de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, geluidhinder en ruimtelijke inpassing van erven en stallen.
- **maximale transitie van het buitengebied naar andere functies.** Aspecten die bij dit scenario mogelijk spelen zijn ruimtelijke kwaliteit, verkeer door de toename van bedrijvigheid en, door de veranderingen van functies, ook sociale aspecten. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld een representatieve invulling op basis van de ervaringen bij transities tot nu toe.
- **stilstand.** Het kan zo zijn dat in de planperiode² initiatieven en investeringen in het gebied schaars zullen zijn. Aspecten die bij dit scenario spelen zijn geurhinder, luchtkwaliteit en geluidhinder op korte termijn omdat niet wordt geïnvesteerd op agrarische bedrijven, en op langere termijn het ontbreken van geld voor noodzakelijke saneringen bij-

² In het kader van de verbrede reikwijdte onder de Crisis en Herstelwet (11de tranche) is de looptijd van het bestemmingsplan 20 jaar. Uiteindelijk is beoogd dat het plan onder de omgevingswet doorlopend wordt.

voorbeeld op het gebied van asbest dat is verwerkt in stallen, onveilige situaties in niet-afgesloten leegstaande stallen en putten, et cetera. De Commissie vraagt om daarbij te bezien of maatregelen mogelijk zijn die in dit scenario gezondheids- en veiligheidsrisico's voldoende beperken.

De Commissie adviseert met deze scenario's te bepalen welke belangrijke milieuproblemen kunnen optreden. Door op deze manier te werken kan het MER beter bijdragen aan het bepalen van wat de gemeente nog acceptabel en wenselijk vindt en welke maatregelen/voorwaarden moeten worden opgenomen in het Omgevingsplan.

4. Monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Gegeven de sturingsfilosofie van de gemeente (faciliterend), de hoge gemeentelijke ambities en de grote onzekerheden in toekomstige ontwikkelingen adviseert de Commissie per deelgebied regelmatig te controleren in welke mate de daadwerkelijke ontwikkelingen bijdragen aan het realiseren van de ambities van de gemeente. Dit biedt het gemeentebestuur (college of de raad) een basis om in de loop van de tijd, indien nodig, de ontwikkelingen in de gewenste richting bij te sturen. De Commissie adviseert om de opzet van dit 'levende' informatiesysteem in het MER op te nemen en periodiek te laten terugkomen. Een dergelijk 'vinger-aan-de-pols-systeem' is bedoeld om te zorgen dat de leefomgevingskwaliteit binnen de gewenste/benodigde marges blijven en de ambities van de gemeente bereikt worden.

Vragen die aan de hand van het monitorings- en evaluatieprogramma beantwoord kunnen worden zijn:

- welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden sinds de vorige check en hoe ziet de leefomgevingsfoto er nu uit?
- worden de ambities per deelgebied qua gezonde leefomgeving, mobiliteit/infrastructuur, duurzame inrichting en bedrijvigheid voldoende gerealiseerd?
- is er voldoende milieugebruiksruimte? Voldoen de gestelde kaders en is meer of minder sturing van de gemeente gewenst om doelen en ambities te halen?
- in hoeverre hebben ontwikkelingen in het ene deelgebied invloed (gehad) op die in aangrenzende gebieden? Zijn er nieuwe instructieregels of omgevingswaarden waarmee rekening moet worden gehouden?

De Commissie adviseert, mede gezien de lange looptijd, een regelmatig terugkerend moment van monitoring en evaluatie in te plannen, zodat tijdig kan worden beoordeeld of maatregelen kunnen of moeten worden ingezet als doelen niet gehaald worden.

5. Overige opmerkingen per omgevingsaspect

De Commissie geeft in dit hoofdstuk met name aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het MER per milieuaspect.

5.1 Gezonde en veilige fysieke leefomgeving

5.1.1 Gezondheid

Gezondheid is het resultaat van de wisselwerking van de mens en zijn omgeving. Zowel de fysieke als de sociale omgeving zijn van grote invloed op de gezondheid. En ook de bevolking zelf bepaalt de gezondheid. Wat voor de ene groep mensen geen probleem vormt, kan voor gevoelige groepen leiden tot nadelige gezondheidseffecten.

Referentiesituatie gezondheid

De Commissie mist in het hoofdstuk gezondheid een beschrijving van de gezondheidssituatie, gevoelige groepen en de gezondheidsuitdagingen van Boekel. De GGD Hart voor Brabant heeft voor Boekel een regionale *Volksgesondheid toekomstverkenning*³ uitgevoerd en heeft daarin een aantal bestaande knelpunten benoemd zoals:

- hogere sterfte aan longkanker en ziekten van de ademhalingswegen;
- een grote mens- en dierdichtheid en het risico op het ontstaan van nieuwe infectieziekten die van dier op mens overgaan (zoönosen);
- de norm voor fijn stof wordt vaker overschreden dan in de rest van Nederland;
- vergrijzing, overgewicht, dementie en eenzaamheid.

De Commissie adviseert de belangrijkste kentallen op deze onderwerpen als referentie te beschrijven voor zover relevant voor dit bestemmingsplan en voor m.e.r. . Denk hierbij aan bijvoorbeeld luchtwegklachten, geurhinder, geluidhinder, eenzaamheid, zorgen over leefomgeving, ervaren gezondheid, beweeggedrag, sociale cohesie. De ontwikkelingen in het buitengebied kunnen dan tegen deze relevante aspecten afgezet worden, zodat duidelijk wordt in hoeverre maatregelen in het Omgevingsplan genomen kunnen worden om een gezonde en veilige fysieke leefomgeving te bereiken voor de Boekelse gemeenschap.

Ambities van de gemeente en effecten onder normen

Voor alle aspecten in de leefomgeving (geluid, geur, lucht) is nu voornamelijk het MER gericht op het constateren of de norm behaald is (rood stoplicht). Beneden deze normen treden echter ook gezondheidseffecten op. Het wordt in de omgevingswet beoogd om ook op deze gezondheidseffecten te toetsen. De gemeente heeft bovendien zeer hoge ambities op het gebied van gezondheidsaspecten, zo wordt beoogd dat de geuroverlast tot nul wordt gereduceerd. De gemeente heeft ook in haar beleidplan Wmo benoemd een breed oppakken van gezondheid voor te staan.⁴

De impact op gezondheid is gepresenteerd met behulp van GES-scores. Hieruit is echter nog steeds onvoldoende af te leiden welke mate van effecten daadwerkelijk te verwachten zijn. De

³ <http://www.regionaalkompas.nl/hart-voor-brabant/gemeente/boekel/>

⁴ "Gemeentelijk beleid ten aanzien van de fysieke en sociale leefomgeving, zoals woonomgeving, milieu, welzijn, sociale zaken, onderwijs en veiligheid, bevat elementen die te maken hebben met gezondheidsbeleid. Dit vraagt om expliciete aandacht voor gezondheid in het totale gemeentelijke beleid."

Commissie adviseert deze ambities meer handen en voeten te geven in het MER. Geef daarom aan hoeveel mensen op hun huisadres worden blootgesteld aan effecten boven gezondheidskundige advieswaarden, zoals deze zijn benoemd/vastgelegd in richtlijnen van organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), Gemeentelijke Gezondheidskundige Diensten (GGD's) en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Benoem, waar mogelijk kwantitatief, welke gezondheidseffecten bij deze waarden optreden. Het opnemen van streefwaarden in het beoordelingskader kan behulpzaam zijn om te voorkomen dat alleen de norm wordt bereikt/opgevuld. Met streefwaarden kunnen de ambities van de gemeente invulling krijgen. Daar waar gewenst wordt inzichtelijk hoe ALARA⁵ bereikt kan worden en hoe (in de toekomst) reductie in effecten kan worden bereikt. Geef daarbij aan welke maatregelen wenselijk en/of noodzakelijk zijn om doelen en ambities te bereiken.

De Commissie geeft vanwege de huidige knelpunten en de ambities van de gemeente op het gebied van gezondheid ter overweging om in het MER een bredere gezondheidsafweging⁶ op te nemen.

5.1.2 Geur

In het omgevingsplan zijn verschillende regels opgenomen ter voorkoming van geurhinder. Deze regels vormen deels een vertaling van de provinciale verordening ruimte en de eerder vastgestelde gemeentelijke geurverordening. Deze regels laten binnen bepaalde grenzen nog een toename van de geuremissie- en geurbelasting toe. In aanvulling daarop zijn er regels opgenomen die elke toename van de bestaande geuremissie en achtergrondbelasting verbieden (bijvoorbeeld artikel 85.1.3). De regels zijn daarom onderling strijdig. Ook doorkruist een regel die elke toename van geuremissie verbiedt de wettelijke regeling uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv).

De Commissie adviseert om in het MER te onderzoeken welke (aanvullende) regels ter vermindering van de geurhinder (juridisch) mogelijk en op grond van het gewenste woon- en leefklimaat noodzakelijk zijn. Geef daarbij weer wat in de referentiesituatie het verwachte aantal geurgehinderden is; voor de beoordeling van de alternatieven en scenario's kan een kwalitatieve beschrijving voldoende inzicht bieden. Voor de beoordeling van geur wijst de Commissie overigens nog op twee punten: (1) de gebruikte kwalificaties in het MER zijn inconsistent⁷; (2) de blootstellingresponsrelatie uit de Handreiking Wgv staat momenteel ter discussie⁸.

⁵ ALARA staat voor As Low As Reasonably Achievable.

⁶ Bekijk hiervoor richtlijnen van Health Impact Assessment van Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de International Association for Impact Assessment (IAIA).

⁷ Zowel kwalificaties uit de geurverordening (Tabel 6.3) alsook GES-scores (Tabel 6.4) zijn gebruikt. De kwalificaties 'optimaal' en 'aanvaardbaar' uit de geurverordening zeggen iets over het voldoen aan de geurverordening, niet over de daadwerkelijke woon- en leefkwaliteit. Deze kwalificaties komen niet overeen met die uit de Gezondheidseffectscreening. Ter illustratie: een geurbelasting van 6 OU/m³ wordt in de geurverordening gekwalificeerd als 'optimaal' terwijl het in de GES-systematiek gekwalificeerd wordt als 'onvoldoende' (score 6). De Commissie adviseert om deze discrepantie te omzeilen door het aantal te verwachten personen met geurhinder te beschouwen. Dit is te schatten door de verwachte hinderpercentages te vermenigvuldigen met het aantal mensen die blootgesteld worden, met inachtneming van recente onderzoeksresultaten (zie ook de volgende voetnoot).

⁸ In geurverordeningen werd tot nu toe gebruik gemaakt van blootstelling-responsrelatie uit Handreiking bij Wgv. Recent onderzoek van GGD en IRAS laat zien dat er méér hinder optreedt dan dat de Handreiking WGV doet vermoeden (Tabel 9 uit Geelen et al., 2015). De Wet geurhinder en veehouderij lijkt vooralsnog beleidsneutraal overgeheveld te worden naar de Omgevingswet, maar parallel is I&M momenteel de WGV aan het evalueren, naar aanleiding van deze

5.1.3 Infectieziekten, zoönosen⁹ en endotoxinen¹⁰

Bij veehouderijen vormen infectieziekten en zoönosen (ziektes die van dier tot mensen overgedragen kunnen worden) een risico. Daarnaast komen uit stallen endotoxinen vrij. Blootstelling kan leiden tot ademklachten en griepachtige verschijnselen. Hoe groot deze risico's zijn, hangt onder meer af van afstanden. Uit onderzoek blijkt bovendien dat op 250 meter afstand nog verhoging van endotoxinen zijn gemeten rondom intensieve veehouderijen.¹¹ Onderzoek in het MER in hoeverre de ligging van de bedrijven met de verschillende diertypen een risico in de huidige situatie een risico vormen. Ga ook in op knelpunten en ga na welke maatregelen op dit punt genomen kunnen worden.

Voor bestaande ziektes zijn deze risico's en de mogelijke maatregelen redelijk goed bekend. Voor nieuwe, nu nog onbekende, ziektes, zijn de risico's en maatregelen logischerwijs nog niet in beeld omdat nog geen informatie bekend is over bijvoorbeeld virulentie, overdrachtsafstand en risicogroepen. De Commissie adviseert in het MER na te gaan welke no-regret maatregelen voor risicobeheersing kunnen worden genomen.

5.1.4 Verkeer

In de huidige situatie is een groot aantal wegen in het buitengebied qua inrichting eigenlijk niet berekend op het zware verkeer dat er gebruik van maakt. Als de bedrijvigheid in het buitengebied toeneemt, en de schaalvergroting in de veehouderij doorzet, kan dit lokaal tot knelpunten leiden. Onderzoek daarom het MER welke wegen en kruisingen op dit moment al overbelast en/of onveilig zijn, omdat ze bijvoorbeeld op dit moment ook veel door langzaam verkeer zoals schoolgaande kinderen worden benut, en of daar maatregelen nodig en mogelijk zijn.

5.2 Goede omgevingskwaliteit

5.2.1 Landschap

De Commissie constateert, dat de analyse van het landschap, de beschrijving van de ambities van de gemeente op het gebied van omgevingskwaliteit en de effectbeschrijving in het MER

onderzoeksresultaten. Ook in de jurisprudentie zijn ontwikkelingen. De Stichting advisering Bestuursrechtspraak heeft onlangs nog bericht dat de recente inzichten betrokken moeten worden bij de beoordeling van geuroverlast en dat er niet meer simpelweg alleen naar Wet geurhinder en veehouderij gerefereerd mag worden. Gebruik daarom bij de berekening van het aantal te verwachten personen met geurhinder ook blootstellingsresponsrelatie uit Tabel 9.

Laat daarnaast zien met welke hinderniveaus de geurnormen overeenkomen op basis van het GGD-IRAS onderzoek.

⁹ Dieren kunnen infectieziekten op elkaar overbrengen. Een klein deel van de infectieziekten van dieren is besmettelijk voor de mens. Dat zijn de zogenaamde zoönosen.

¹⁰ Endotoxinen zijn bestanddelen van de celwand van bacteriën. Als bestanddeel van organische stofdeeltjes (als onderdeel van fijn stof) komen ze voor in de buitenlucht en in woningen. Hoge concentratie endotoxinen bevinden zich in de stallen zelf, bij veevoerproductie en in de nabijheid van veehouderijbedrijven. Na inademing kunnen direct verschijnselen zoals droge hoest, kortademigheid met verminderde longfunctie en koorts optreden. Langdurige blootstelling aan endotoxinen kan leiden tot chronische bronchitis en vermindering van de longfunctie. Uit diverse onderzoeken blijkt dat verhoogde niveaus tot 250 meter rond intensieve veehouderijen meetbaar zijn.

¹¹ De Wolf, *Gezondheid gebaat bij 250 meter afstand tussen intensieve veehouderij en burgerwoning*. Tijdschrift MILIEU, 2015.

van goede kwaliteit is. Ook de notitie Vitaal Buitengebied Boekel geeft voor landschapstypen, dorpskernen en buurtschappen een goede en gedetailleerde beschrijving van de huidige waarden en de mogelijkheden de omgevingskwaliteit te verbeteren aan de hand van uitgewerkte ontwerpprincipes.

De gemeente onderkent dat de dynamiek in het buitengebied een gegeven is en heeft als antwoord daarop ambities voor de kwaliteit van het buitengebied geformuleerd. De indruk van de Commissie is dat deze ambities vooral gericht zijn op de vraag hoe te komen tot een versterking van de kwaliteit, maar in mindere mate op het door de gemeente beoogde ambitieniveau. Zij adviseert daarom dit ambitieniveau meer 'smart' te maken in het beoordelingskader zoals beschreven in 2.2, zodat nieuwe ontwikkelingen hieraan kunnen worden getoetst. Mogelijk kan hier sprake zijn van raakvlakken met de ambities op het thema gezondheid, omdat de inrichting van de leefomgeving direct of indirect bijdraagt aan de gezondheid van de mens.

Verder constateert de Commissie, dat de effecten in de scenario's genoemd in paragraaf 3.2 juist voor landschap fors kunnen verschillen. De Commissie adviseert dan ook om in de verdere uitwerking van het MER dit verschil in effecten goed in beeld te brengen, en aan te geven hoe effecten van de scenario's zich verhouden tot ambities van de gemeente met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit. De informatie die dit oplevert kan mogelijk ook bijdragen aan bijstelling van die ambities in de gewenste richting.

Met het oog op de onzekerheid over de autonome ontwikkelingen in het buitengebied en gezien de in principe onbeperkte looptijd van het omgevingsplan adviseert de Commissie om bij de formulering van het ambitieniveau ook in te gaan op de na te streven toekomstwaarde van het landschap en de effecten van ontwikkelingen daaraan te toetsen.

5.2.2 Kansen voor gezondheid

De gemeente stelt in het beleidplan Wmo: "gemeentelijk beleid ten aanzien van de fysieke en sociale leefomgeving, zoals woonomgeving, milieu, welzijn, sociale zaken, onderwijs en veiligheid, bevat elementen die te maken hebben met gezondheidsbeleid. Dit vraagt om expliciete aandacht voor gezondheid in het totale gemeentelijke beleid". De GGD Hart voor Brabant heeft in de *Verkenning volksgezondheid* ook gekeken naar toekomstige knelpunten. Hieruit blijkt dat de vergrijzing in Boekel de komende decennia een grotere rol gaat spelen in de gezondheid van inwoners. Veel van de maatregelen die genomen kunnen worden zijn op het niveau van een omgevingsplan niet te sturen. Voor andere maatregelen geldt dat behalve negatieve effecten, ook positieve effecten voor gezondheid gerealiseerd kunnen worden in het omgevingsplan.

De Commissie adviseert om in het MER de huidige situatie te beschrijven, én te beschrijven welke maatregelen¹² in het omgevingsplan kunnen worden genomen voor de gezondheidsknelpunten in de verschillende toekomstscenario's.

¹² Te denken valt aan: toekomstbestendige woningen met het oog op vergrijzing; strengere gemeentelijke streefwaarden voor luchtkwaliteit met het oog op hogere sterfte aan longkanker en ziekten van de ademhalingswegen; niet verder verkleinen of zelfs vergroten van minimale afstanden tussen veehouderijen onderling en woningen met het oog op hoge mens- en dierdichtheid en voorkómen van zoönose; toegang tot gezonde voeding (nevenactiviteit?) en beweegvriende-

5.2.3 Natuur

Het buitengebied van Boekel heeft in hoofdlijnen een functioneel agrarisch karakter. Natuurwaarden spelen hierin een relatief ondergeschikte rol. Niettemin ziet de Commissie kansen om – in combinatie met andere ontwikkelingen zoals agrarische schaalvergroting en waterberging – aandacht te geven aan versterking van de natuurkwaliteit. Zij beveelt dan ook aan om daar bij de uitwerking van het MER aandacht aan te besteden en daarbij voorzetten te geven of en hoe bij het toepassen van de ontwerpprincipes uit de Kwaliteitsgids van Vitaal Buitengebied Boekel tot een versterking van deze kwaliteit kan worden gekomen, binnen de kaders die vanuit de hoofdfuncties worden gesteld.

Natura 2000

Uit het voorliggende MER blijkt dat, ofschoon Natura 2000-gebieden op relatief grote afstand van de gemeente liggen, de maximale mogelijkheden van het plan voor de ontwikkeling van de agrarische sector kunnen leiden tot toename van depositie van stikstof op deze gebieden. Het MER bevat reeds een verkenning van mogelijke mitigatie van deze maatregelen.

De Commissie adviseert om in de verdere uitwerking van het MER in elk geval een alternatief te beschrijven waarvan – gelet op de huidige stand van zaken van de wetgeving – uitgesloten is dat de natuurlijke kenmerken van deze Natura 2000-gebieden worden aangetast. Geef daarbij aan of en in welke mate de beschikbare milieuruimte voor agrarische ontwikkelingen spoort met de geboden planologische ontwikkelingsruimte en geef zo nodig aan, of en zo ja hoe een spanning tussen beide is op te lossen met maatregelen.

NNN / Groenblauwe Mantel

Zoals uit het voorliggende MER naar voren komt, zal het plan niet leiden tot areaalverlies in het Nationaal Natuur Netwerk (NNN)¹³ en zal de kwaliteit van het NNN niet of nauwelijks door het plan worden beïnvloed. Op dit punt heeft de Commissie geen aanbevelingen voor de verdere uitwerking van het MER.

Wel adviseert de Commissie om bij de verdere uitwerking van het MER meer aandacht te geven aan de gevolgen voor de Groenblauwe Mantel¹⁴ van ontwikkelingen in het buitengebied. Het MER zou dan vooral moeten ingaan op de vraag hoe voor deze ontwikkelingen aan de 'ja-mits'-benadering die voor deze beleidscategorie geldt kan worden voldaan en hoe met de invulling daarvan een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke ambities op het gebied van landschap en ruimtelijke kwaliteit.

lijke inrichting van de openbare ruimte met het oog op overgewicht én vergrijzing; digitale aansluiting met oog op e-health toepassingen en mogelijkheden voor mantelzorgwoningen met oog op vergrijzing en dementie; gelegenheid en toegankelijkheid van ontmoetingsplaatsen met oog op eenzaamheid; et cetera.

¹³ Ook genoemd Ecologische Hoofdstructuur (EHS), een term die vervangen wordt door NNN.

¹⁴ Uit bladzijde 32 van het MER komt naar voren dat het beekdallandschap ten westen van Boekel grotendeels deel uitmaakt van de Groenblauwe Mantel. Volgens de Verordening Ruimte is het beleid in de groenblauwe structuur gericht op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden in en buiten natuurgebieden. Daarnaast is de ontwikkeling van een natuurlijk en robuust watersysteem van provinciaal belang. Dit kan door ontwikkelingsmogelijkheden voor functies te bieden die daaraan bijdragen.

BIJLAGE 1 : Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van Boekel

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Boekel

Besluit: vaststellen of wijzigen van *een bestemmingsplan*

Categorie Besluit m.e.r.: C14, D11.4

Activiteit: Het mogelijk maken van ontwikkelingen, waaronder intensieve veehouderij, in het buitengebied van Boekel.

Procedurele gegevens:

Aanvraag tussentijds toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 28 juli 2016

Tussentijds toetsingsadvies uitgebracht: 6 oktober 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. J.J. Bakker

mw. dr. L. Geelen

mw. drs. W. Smal (secretaris)

mw. M.A.J. van der Tas (voorzitter)

dhr. drs. R.A.M. van Woerden

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3150](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

